

TYÖTTÖMIEN KESKUSJÄRJESTÖN LAUSUNTO TEM 019:00/2019 VN/6449/2019

Hallituksen esitys eduskunnalle työttömyysturva- ja vuorotteluvapaajärjestelmien toimeenpanon järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Työttömien Keskusjärjestölle on esitetty lausuntopyyntö työllisyyden toteamiseen liittyvien tehtävien siirrosta Kansaneläkelaitokselle ja työttömyyskassoille.

Esityksen tavoitteena: *”on edistää työ- ja elinkeinotoimistojen mahdollisuuksia keskittyä palvelutoiminnassa työnhakijoiden työllistymisen edistämiseen ja palveluiden tarjoamiseen sekä vahvistaa työvoimaviranomaisen roolia työvoima- ja yrityspalveluiden järjestäjänä. Lisäksi tavoitteena on edistää joustavaa työttömyysetuuden hakemista ja muuta etuuden saamiseen liittyvää asiointia. Työnhakijan etuuden saamiseen liittyvä asiointi tapahtuisi pääsääntöisesti vain Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan kanssa.”*

”Työttömyysetuuden saaminen edellyttäisi jatkossakin, että työtön työnhakija rekisteröityy työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon, pitää työnhakunsa työ- ja elinkeinotoimistossa voimassa ja asioi työ- ja elinkeinotoimistossa toimiston edellyttämällä tavalla. Tieto työnhaun alkamisesta ja sen voimassaolosta ilmoitetaan työvoimapolitiisella lausunnolla työttömyysetuuden maksajalle. Lisäksi työ- ja elinkeinotoimisto antaa työvoimapolitiisen lausunnon työttömyysturvaseuraamuksen asettamisesta työnhakijan työvoimapolitiisesti moitittavan menettelyn johdosta.

Työnhakija selvittäisi työttömyyttään, työssä oloaan, opintojaan ja yritystoimintaansa Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle eli samalle taholle, jolta hakee työttömyysetuutta. Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa ratkaisisi, onko henkilö työttömyysetuuteen oikeutettu työtön sekä työnhakijan harjoittaman yritystoiminnan ja opintojen vaikutuksen hänen oikeuteensa saada työttömyysetuutta.”

Työttömien Keskusjärjestön kanta esitykseen:

Esityksen tavoite on hyvä, mutta Työttömien Keskusjärjestö ei kannata esitystä. Työttömyysturvaan liittyvät päätökset täytyy tehdä virkavastuulla, koska kysymys on työttömien oikeusturvasta ja perustuslain mukaisten etuuksien turvaamisesta vaikeassa yhteiskunnallisessa oleville kansalaisille.

Työttömien Keskusjärjestö kohtaa asiakkaita, jotka ovat olleet järkyttyneitä TE-toimiston tulkintoihin työttömyysetuuden saamisen oikeudesta. TE-toimiston viranomaiset tekevät päätöksiä virkavastuulla, jotka edellyttävät tavanomaista päätöksentekoa suurempaa huolellisuutta.

Työttömien Keskusjärjestö ry

Rahakamarinportti 3 A, 3. krs, 00240 Helsinki. Puh. 040 547 7090 • Y-tunnus 1003909-9

www.tyottomat.fi • etunimi.sukunimi@tyottomat.fi tai toimisto@tyottomat.fi

Verkkolaskuosoite: 003710039099. Välittäjän tunnus: 003721291126. Verkkolaskuoperaattori: Maventa Oy

Työttömien Keskusjärjestön kanta on, että työttömyysturvaan liittyvä päätöksenteko tulee tehdä virkavastuulla ja siten, että kokonaiskuva on yhden instituution vastuulla. Valtion on turvattava riittävät resurssit viranomaisille, jotta asiakkaan lain mukaiset oikeudet ja velvollisuudet toteutuvat.

Työttömien Keskusjärjestö ei kannata esitystä, jossa työttömyysturvan toteamiseen liittyviä tehtäviä siirrettäisiin Kelalle ja työttömyysturvakassoille. Näiden instituutioiden resurssit tehtäviensä turvaamiseksi ovat aika ajoin vakavasti olleet koetuksella. Esimerkiksi Kelan toimeentulotukipäätösten käsittelyissä on ollut viime aikoina merkittäviä viiveitä.

Valittaminen Kelan päätöksistä saattaa kestää laittoman kauan.

Lakiesityksessä todetaan ”*Työnhaun voimassa oloa koskevien edellytysten ratkaisemisen lisäksi keskeisin työ- ja elin-keinotoimistoille jäävä tehtävä koskisi työttömyysturvaseuraamusten asettamista. Seuraamusten asettamista on pidettävä perustuslain 124 §:ssä tarkoitettuna viranomaisen hoidettavaksi kuuluvana merkittävän julkisen vallan käyttämisenä, eikä tehtävää sen vuoksi voida siirtää työttömyyskassoille. Vaikka työttömyyskassat hoitavat julkisoikeudellista tehtävää, ne eivät ole viranomaisia.*”

Lakiesitys ei poista TE-toimiston velvollisuutta todeta työllisyystilanne. Lisäksi TE-toimistolle jää työllisyyspoliittisen moitittavuuden tehtävä – karenssit ja rangaistukset. Eli työttömän työnhakijan näkökulmasta mitään oleellista ei muutu. Siten esitys ei palvele tarkoitustaan keskittyä lähinnä työnhakijan työnvälityksen edistämiseen.

Jos tehtäviä hajautetaan eri tahoille, siten että kokonaisvastuu ja kokonaiskuva asiakaspalvelustatilanteesta eriytyy ja hajoaa, siitä syntyy tarpeetonta byrokratiaa ja heikosti kohdennettuja palveluita.

Nämä ongelmat, joita nyt yritetään ratkaista lakimuutoksilla ovat Työttömien Keskusjärjestön mielestä ennen kaikkea osoitus resurssi- luottamuspulasta. TE-toimistoilla ei ole riittävästi aikaa henkilökohtaiseen neuvontaan ja yhteydenpitoon asiakkaan kanssa. Tähän on osoitettava enemmän resursseja. Lisäksi on vahvistettava työkykykoordinaattorikoulutusta siten, että TE-toimiston ja sosiaali- ja terveyspalveluiden yhteinen koordinaatio asiakkaan tilanteen parantamiseksi kehittyisi.

Työttömien Keskusjärjestö vieraili syksyllä 2019 Viron TE-palveluissa. Virossa TE-virkailijat päätyvät tekemään paljon sosiaalipalveluohjausta ja joskus tämä on TE-palveluille tärkeämpi rooli asiakkaan tilanteen edistämiseksi, kuin työn etsintä.

Kysymyksiä joita on syytä pohtia lakiuudistusta tehtäessä

On tärkeä tietää, kuinka paljon viranomaisten päätöksiä oikaistaan ja kuinka moni näistä päätöksistä oikaistaan asiakkaan eduksi?

Työttömien Keskusjärjestö ry

Rahakamarinportti 3 A, 3. krs, 00240 Helsinki. Puh. 040 547 7090 • Y-tunnus 1003909-9

www.tyottomat.fi • etunimi.sukunimi@tyottomat.fi tai toimisto@tyottomat.fi

Verkkolaskuosoite: **003710039099**. Välittäjän tunnus: **003721291126**. Verkkolaskuoperaattori: **Maventa Oy**

Onko TE-toimisto käyttänyt omaa harkintaansa Kelan ja kassojen toimittaman aineiston pohjalta, tehnyt lisäselvityksiä ja käyttänyt harkintavaltaansa päätöksen pyörtämiseksi?

Kokemuksemme ja käsityksemme mukaan päätöksiä ei oikaista riittävästi, vaikka asiakas toimittaisi lisää aineistoa, jotka edellyttäisivät päätöksen pyörtämistä. Virkavirheen myöntämisen kynnyks saattaa olla yksittäisille virkailijoille iso kynnyks. Tätä kynnyksä täytyisi madaltaa siten, että asiakkaan oikeusturva olisi ensisijainen. Täytyisi erottaa yksittäiset virheelliset tulkinnat järjestelmällisestä toiminnasta, joka vaarantaa asiakkaiden oikeusturvan.

Työttömien Keskusjärjestön puolesta,

Jukka Haapakoski

Toiminnanjohtaja

Työttömien Keskusjärjestö

Rahakamarinportti 3 A, 3. krs

00240 Helsinki

jukka.haapakoski@tyottomat.fi

Y-tunnus: 1003909-9

+358 50 577 2580

Työttömien Keskusjärjestö ry

Rahakamarinportti 3 A, 3. krs, 00240 Helsinki. Puh. 040 547 7090 • Y-tunnus 1003909-9

www.tyottomat.fi • etunimi.sukunimi@tyottomat.fi tai toimisto@tyottomat.fi

Verkkolaskuosoite: **003710039099**. Välittäjän tunnus: **003721291126**. Verkkolaskuoperaattori: **Maventa Oy**